

NARODOWY INSTYTUT KULTURY I DZIEDZICTWA WSI

zaprasza na

Szkolenia internetowe dla KGW – wykłady etnograficzne

Strój ludowy jako wyraz
tożsamości lokalnej

Alicja Woźniak
materiał szkoleniowy

Organizator

Institucja finansowana przez:

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Patronat honorowy
Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Roberta Telusa

WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE 2023

Orientacyjny zasięg występowania ubiorów regionalnych

Regiony:

- opoczyński/rawski
- piotrkowski
- łowicki
- sieradzki
- łęczycki
- wieluński

Opracowanie mapy merytoryczne Alicja Woźniak, graficzne Beata Wawrzeczka

[w:] Alicja Woźniak, „Strojne brązki/paradny strój. Różnorodność regionalna w województwie łódzkim” 2023

STROJE/ Zróżnicowanie regionalne/współczesność

Opoczyńskie

Sieradzkie

Łowickie

Piotrkowskie

Fot. A. Woźniak [w:] A. Woźniak „, Wzornik. Szybie opoczyńskie, łowickie, sieradzkie” 2023; Piotrkowskie, Boże Ciało 2014

OPOCZYŃSKIE/RAWSKIE

**ZASIĘG WYSTĘPOWANIA
STROJU OPOCZYŃSKIEGO/
RAWSKIEGO W TERENIE I
W ZBIORACH
MUZEALNYCH NA
OBSZARZE
WOJEWÓDZTWA
ŁÓDZKIEGO, OKRES
MIĘDZYWOJENNY**

[w:] Woźniak A., 2007, *Pasiakpasiakowi nierówny. Tradycyjny strój i tkanina ludowa*
[w:] Na styku regionów. Dziedzictwo kultury ludowej województwa łódzkiego (red) B. Kocpżyńska - Jaworska, A. Nadolska - Styczyńska, A. Twardowska, Pułtusk, s.83-160.

Stroje opoczyńskie/ Zmienność mody/ Zapisany wizerunek/ Ikonografia
1905r. 1925r.

Tablica I. Stroje opoczyński
Gospodyni i gospodarz z około 1905 r.

mal. J. Kosiński

Tablica II. Stroje opoczyński
Drużba i dziewczyna z około 1925 r.

mal. J. Kosiński

**Zmienność mody
opoczyńskiej
Ok. 1910r.
Ok. 1940r.
Ok. 2010r.**

STROJE OPOCZYŃSKIE/ZMIENNOŚĆ MODY

ze zbiorów Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi;

dobór eksponatów, aranżacja A. Woźniak, fot. Wł. Pohorecki

Nakrycia głowy: czepce, półczepce
haft na tiulu

Nakrycia głowy - chustki

Koszule/hafty współczesność

Hafty opoczyńskie/koszule kobiece/ różnorodność

[w:] Woźniak A., 2019 „Wzornik. Szycie opoczyńskie, łowickie, sieradzkie”

Gorsety/hafty/ współczesność

Stroje opoczyńskie/współczesność/Odpust Poświętne 2018,
fot. A. Woźniak

**Stroje opoczyńskie ze zbiorów MAiE w Łodzi,
dobór eksponatów, aranżacja A. Woźniak, fot. Wł. Pohorecki**

Hafty opoczyńskie/koszule męskie/ różnorodność

21-24 Hafty na prostych koszulach męskich, sta. wykładzik, oki. miastowopow. (Etery MAA)

Fotografia pochodzi: A. Woźniak „Wzornik. Szycie opoczyńskie, łowickie, sieradzkie” 2019

Kamizele „lejebiki”/koszule męskie współczesność

PIOTRKOWSKIE

**ZASIĘG WYSTĘPOWANIA
STROJU PIOTRKOWSKIEGO
W TERENIE I W ZBIORACH
MUZEALNYCH NA
OBSZARZE WOJEWÓDZTWA
ŁÓDZKIEGO, OKRES
MIĘDZYWOJENNY**

w:] Woźniak A., 2007, *Pasiakpasiakowi nierówny. Tradycyjny strój i tkanina ludowa* [w:] Na styku regionów. Dziedzictwo kultury ludowej województwa łódzkiego (red) B. Kopczyńska - Jaworska, A. Nadolska - Styczyńska, A. Twardowska, Pułtusk, s.83-160.

Stroje piotrkowskie/Zmienność mody/Zapisany wizerunek/Ikonografia

Tabela II.
Stroje piotrkowskie współczesne

mal. Jerzy Karwicki

STROJE PIOTRKOWSKIE/ZMIENNOŚĆ MODY

ze zbiorów Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi,
dobór eksponatów, aranżacja A. Woźniak, fot. Wł. Pohorecki

Zapaski/welniaki

Wielniaki odmiana z okolic Czarnocina

Hafty na koszulach

Gorsety/hafty/
okr.międzywojenny

lata 50.

**Strój męski ze zbiorów MAiE w Łodzi,
dobór eksponatów, aranżacja A. Woźniak, fot. Wł. Pohorecki**

Boże Ciało
Łaznów 1962

Wolbórz 2014

ŁOWICKIE

ZASIĘG WYSTĘPOWANIA STROJU ŁOWICKIEGO W TERENIE I W ZBIORACH MUZEALNYCH NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO, OKRES MIĘDZYWOJENNY

w:] Woźniak A., 2007, *Pasiak pasiakowi nierówny. Tradycyjny strój i tkanina ludowa* [w:] *Na styku regionów. Dziedzictwo kultury ludowej województwa łódzkiego* (red) B. Kopczyńska - Jaworska, A. Nadolska - Styczyńska, A. Twardowska, Pułtusk, s. 83-160.

Książacy/zmienność mody/zapisany wizerunek/ikonografia

1892 r.

Wisła T.VI

Pocztówka

PRL lata 50.XX w.

Pocztówka

PRL lata 70.XX w.

STROJE ŁOWICKIE/ZMIENNOŚĆ ŁODZI

stroje ze zbiorów Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi
dobór eksponatów, aranżacja A. Woźniak, fot. Wł. Pohorecki;
Współczesność: Boże Ciało w Łowiczu, fot. A. Woźniak

Zmienność mody łowickiej/Stroje męskie

1913 r.

1938r.

2013r.

Hafty łowickie/różnorodność

Fotografia pochodzi: Woźniak A., 2019., „Wzornik. Szycie opoczyńskie, łowickie, sieradzkie”.

Zmienność mody łowickiej

Zdobienie koszul: haft „polskie szycie”; haft krzyżykowy; haft płaski

Zmienność mody łowickiej /stroje dziecięce
1913 r. Fot. Ze zbiorów P.T.K.

2013r.

Zmienność mody łowickiej /stroje dziecięce

ok. 1920r.

2013r.

 Muzeum Etnograficzne w Krakowie

**Zmienność mody
łowickiej.**

Boże Ciało, Łowicz

ok. 1960

2013r.

SIERADZKIE

ZASIĘG WYSTĘPOWANIA STROJU SIERADZKIEGO W TERENIE I W ZBIORACH MUZEALNYCH NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO, OKRES MIĘDZYWOJENNY

[w:] Woźniak A., 2007, *Pasiak pasiakowi nierówny. Tradycyjny strój i tkanina ludowa*
[w:] Na styku regionów. Dziedzictwo kultury ludowej województwa łódzkiego (red) B. Kopczyńska - Jaworska, A. Nadolska - Styczyńska, A. Twardowska, Pułtusk, s.83-160.

Zmienność mody/ Ikonografia

PRL lata 50.XXw.

PRL lata 60.XXw.

PRL lata 70.XXw.

SIERADZANIE

STRÓJ SIERADZKI

POLISH FOLK COSTUMES • COSTUMES POPULAIRES POLONAIS
ПОЛЬСКИЕ НАРОДНЫЕ КОСТЮМЫ

STROJE SIERADZKIE/ZMIENNOŚĆ MODY

ze zbiorów Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi,
dobór eksponatów, aranżacja A. Woźniak, fot. Wł. Pohorecki

Staniki letnich sukienek sieradzkich
ozdobione tzw. wodami, czyli fakturowymi
zaszyciami tkaniny

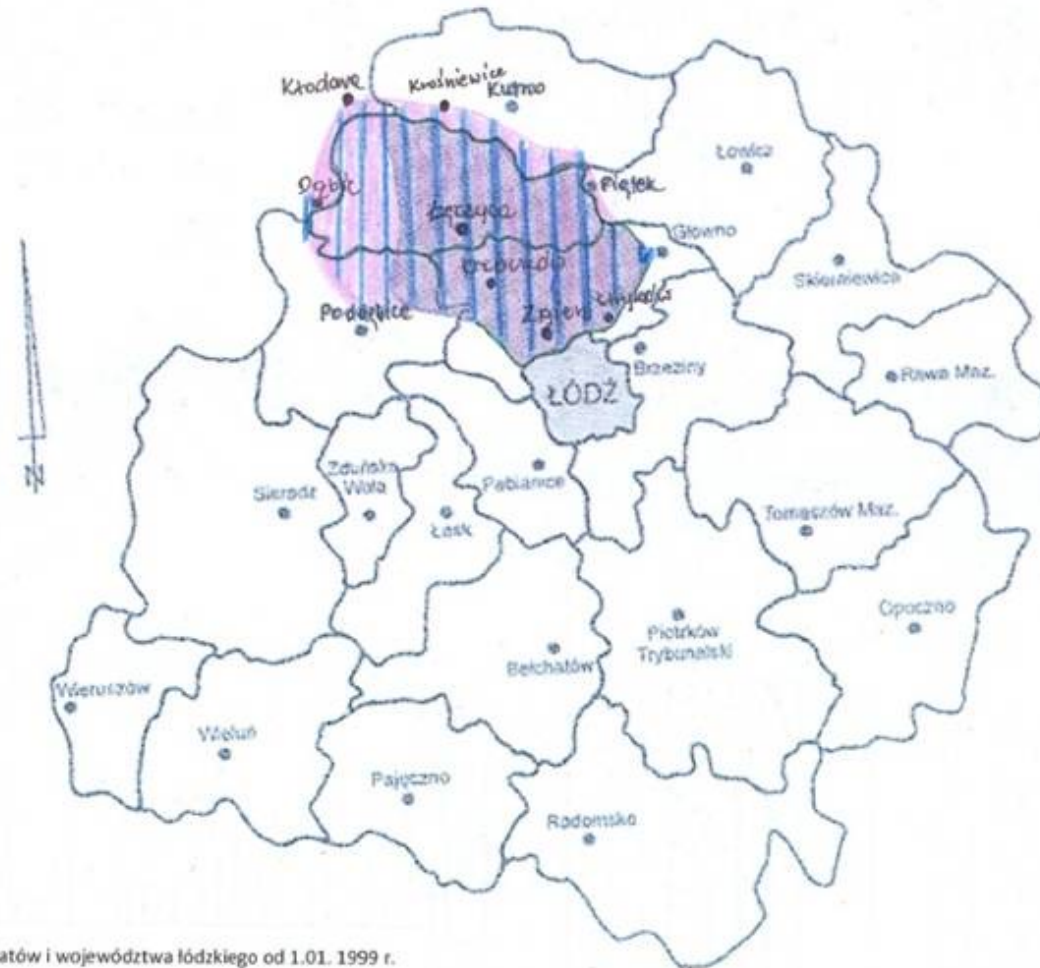

Strój w Boże Ciało/ Sieradz/Kłocko 2018

ŁĘCZYCKIE

— Granice powiatów i województwa łódzkiego od 1.01. 1999 r.

▨▨▨▨▨ Zasięg stroju łęczyckiego

ZASIĘG WYSTĘPOWANIA STROJU SIERADZKIEGO W TERENIE I W ZBIORACH MUZEALNYCH NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO, OKRES MIĘDZYWOJENNY

[w:] Woźniak A., 2007, *Pasiak pasiakowi nierówny. Tradycyjny strój i tkanina ludowa* [w:] *Na styku regionów. Dziedzictwo kultury ludowej województwa łódzkiego* (red) B. Kopczyńska - Jaworska, A. Nadolska - Styczyńska, A. Twardowska, Pułtusk, s. 83-160.

Stroje łączyckie/ikonografia

STROJE ŁĘCZYCKIE/ZMIENNOŚĆ ŁODZI

stroje ze zbiorów Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi; Muzeum w Łęczycy; dobór eksponatów, aranżacja A. Woźniak, fot. Wł. Pohorecki,

Stroje z Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, Muzeum w Łęczycy [w:]Woźniak A., *Strój łęczycki*, „Atlas Polskich Strojów Ludowych”, 2014, s.16

Nakrycia głowy/chustki

Stroje z Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, Muzeum w Łęczycy
[w:]Woźniak A., *Strój łęczycycki*, „Atlas Polskich Strojów Ludowych”, 2014

Wełniaki/kiecki

Stroje z „wyobraźni” o ludowości

Fotografia pochodzi: <https://dzieje.pl/wiadomosci/ludowe-obrzedy-w-swieto-bozego-ciala>, Fot. PAP/G. Michałowski

www.roland-gazeta.pl

Fotografia pochodzi: <https://www.roland-gazeta.pl/najnowsze/sroda-slaska/10-lecie-kola-gospodyn-wiejskich-z-wrocislavic>

Webiko Radomsko | 21-08-2022

webiko.pl/radomsko

Fotografia pochodzi: <https://webiko.pl/belchatow/galeria/stoiska-kol-gospodyni-wiejskich-na-dozynkach-w-radomsku-2022>

Strój regionalny czy z regionu?

Strój to również dodatki takie jak torebka, buty

Strój/kostium sceniczny

Strój a różnicowanie społeczne na wsi: wianek, czepek, nakrycia głowy, fryzury

Fotografia pochodzi: <https://www.lodzkie.pl/strona-glowna/aktualnosc/rog%C3%B3w-%E2%80%93-do%C5%B7Cynki-dla-ducha-i-cia%C5%82a>

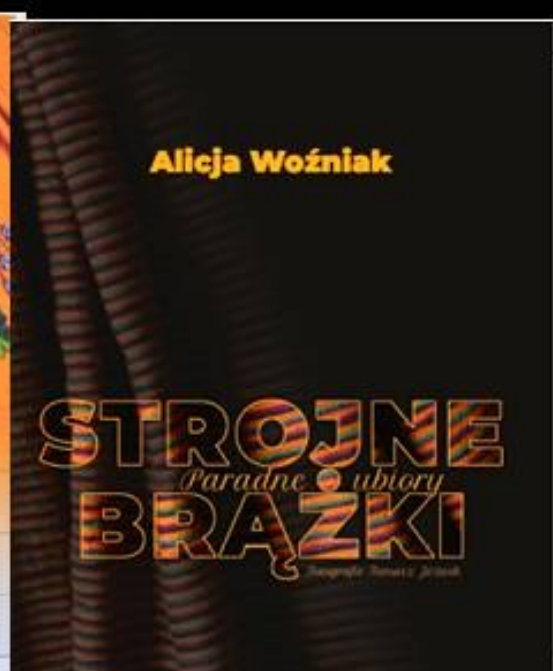
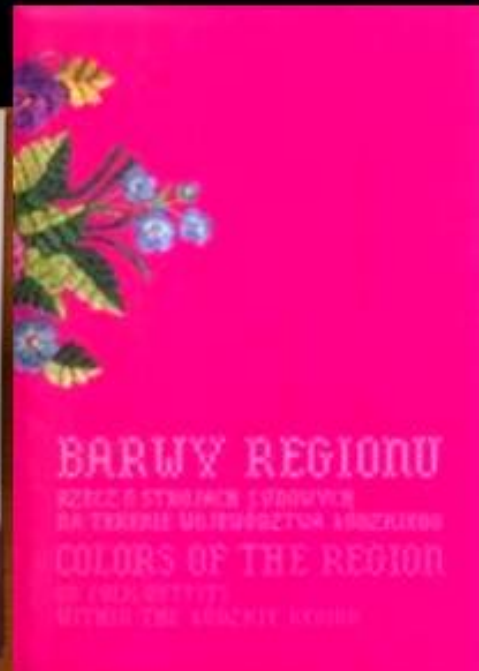
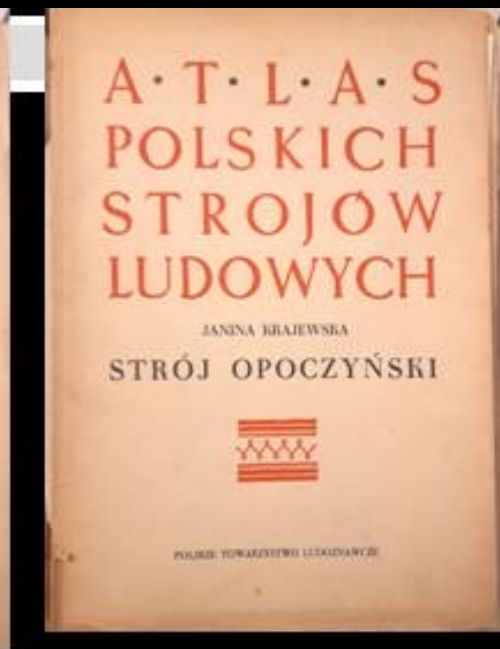
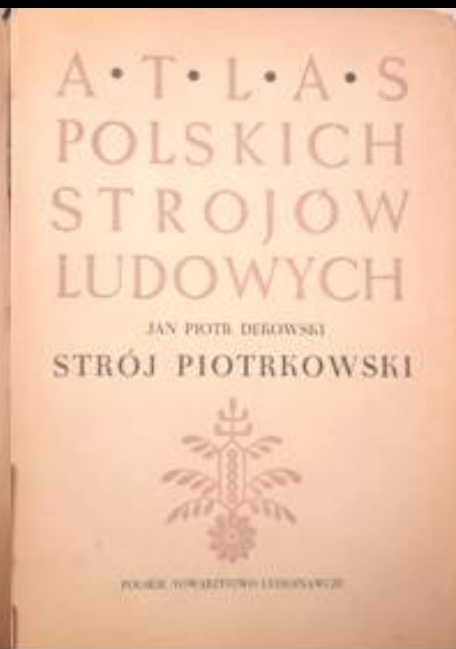
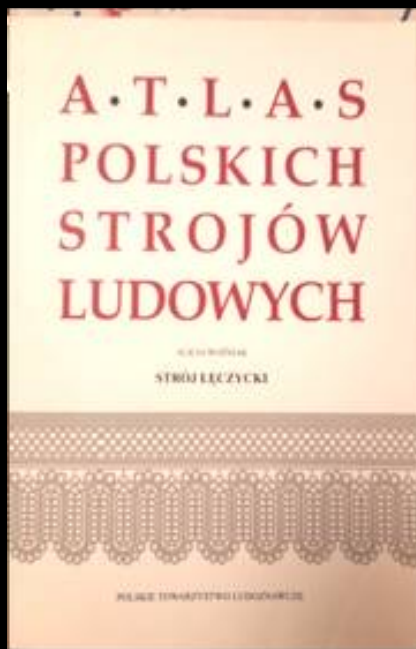

Fotografia pochodzi: <https://www.lodzkie.pl/strona-glowna/aktualnosci/rog%C3%B3w-%E2%80%93-do%C5%BCynki-dla-ducha-i-cia%C5%82a>

*Chustka w
kwiaty:
symbol
ludowości*

□ **Bibliografia:**

- Bartosiewicz M., 2014, *Strój Łowicki po 1953 roku*, „Atlas Polskich Strojów Ludowych”, Wrocław.
- Dekowski J.P., 1954, *Strój piotrkowski*, „Atlas Polskich Strojów Ludowych”, Wrocław.
- Dekowski J.P., 1959, *Strój sieradzki*, „Atlas Polskich Strojów Ludowych”, Wrocław.
- Drozdowska W., 1969, *Strój ludowy w Czarnocinie, powiat łódzki*, „Polska Sztuka Ludowa” nr 1, s. 57-65, Warszawa.
- Krajewska J., 1956, *Strój Opoczyński*, „Atlas Polskich Strojów Ludowych”, Wrocław.
- Piskorz-Branekowa E., 2008, *Polskie stroje ludowe*, Warszawa
- Świątkowska J., 1953, *Strój łowicki*, „Atlas Polskich Strojów Ludowych”, Wrocław.
- Woźniak A., 2007, *Pasiak pasiakowi nierówny. Tradycyjny strój i tkanina ludowa* [w:] Na styku regionów. Dziedzictwo kultury ludowej województwa łódzkiego (red) B. Kopczyńska - Jaworska, A. Nadolska - Styczyńska, A. Twardowska, Pułtusk, s. 83-160.
- Woźniak A., 2011, *Barwy regionów. Rzecz o strojach ludowych na terenie województwa łódzkiego*. Łódź.
- Woźniak A., 2014, *Strój łączycycki*, „Atlas Polskich Strojów Ludowych”, Wrocław.
- Woźniak A., 2019, *Wzornik. Szybie opoczyńskie, łowickie, sieradzkie*, Łódź.
- Woźniak A., 2023, *Strojna brązka/Paradne ubiory. Różnorodność regionalna w województwie łódzkim, Lubochnia*.

□ **Netografia:**

- <https://strojeludowe.net/>

□ **Instytucje:**

- Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi
- Muzeum w Łęczycy
- Muzeum w Łowiczu
- Muzeum Okręgowe w Sierdzu
- Muzeum Ziemi Rawskiej w Rawie Mazowieckiej
- Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim im. A.br.Ostrowskiego
- Muzeum Regionalne w Opocznie

*„Tożsamość to aktywne porządkowanie doświadczenia w taki sposób,
żeby powstały nasze własne więzi z miejscem, ludźmi, kulturą.
Tożsamość to coś zawsze ruchomego. Nigdy nie jest fotografią, to raczej
film pełen zwrotów akcji i kulminacyjnych punktów”.*

Olga Tokarczuk

*Dziękuję za uwagę
Alicja Woźniak*

